



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

สภาพการผลิตใบยาสูบของเกษตรกรในตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

Tobacco Production Condition of Farmers in Wang Tong Sub-District, Si Samrong District, Sukhothai Province

วรารณ วงศ์เขียวแดง (Varaporn Wongkeavdang)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalerm Sak Toomhirun)²จินดา ขลิบทอง (Jinda Klibthong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ (2) สภาพการผลิตใบยาสูบของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบ (4) ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปลูกยาสูบในพื้นที่ตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ในฤดูกาลผลิต ปี 2557/58 จำนวน 911 ราย ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.86 ปี ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.31 มีประสบการณ์ปลูกยาสูบเฉลี่ย 27.26 ปี เกษตรกรทุกคนได้เข้าร่วมการประชุมอบรมเกี่ยวกับการปลูกยาสูบ และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.51 คน พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 10.98 ไร่ มีพื้นที่ปลูกยาสูบเฉลี่ย 7.18 ไร่ มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 23,454.77 บาท รายได้จากการผลิตใบยาสูบเฉลี่ย 17,511.77 บาทต่อไร่ แหล่งเงินทุนส่วนมากได้มาจากการกู้ยืมจากธ.ก.ส. (2) การผลิตใบยาสูบ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การดูแลแปลงเพาะ ไถเตรียมดิน กำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย เก็บใบยาสูบในระยะที่เหมาะสม การป้องกันสิ่งแปลกปลอมบริเวณเสียบใบยาสูบและโรงบ่ม คัดเกรดใบยาก่อนเข้ากำและอัดท่อ (3) เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด (4) เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดเรื่อง พันธุ์ การเตรียมกล้า การเตรียมดิน การปลูกยาสูบ การดูแลรักษา และการเก็บใบยา ด้านช่องทางการส่งเสริมพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุดคือ บุคคลเอกชน บุคคลราชการ คู่มือและแผ่นพับ ด้านวิธีการส่งเสริมพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ การให้คำแนะนำ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการสาธิต

คำสำคัญ การผลิตใบยาสูบ ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุโขทัย

¹นักศึกษาลัทธิเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

sumroeng.doae@gmail.com

²ผู้อำนวยการสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com³รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this study were to study (1) social and economic fundamental state of tobacco farmers in Wang Tong Sub-District, Si Samrong District, Sukhothai Province; (2) their tobacco production condition; (3) their problems and suggestions on tobacco production; and (4) their agricultural extension needs of tobacco production. The population in this study was 911 tobacco farmers in Wang Tong Sub-District, Si Samrong District, Sukhothai Province in the production year 2014/2015. 167 samples were selected by using simple random sampling methodology. The data were collected by interviewing the studied farmers. The statistical methodology used to analyze the data were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation. The findings of this study were as follows: (1) most of the studied farmers were male with average age at 49.86 years. Most of them were educated at primary level. Their average number of household member was 3.31 persons. The average period of their experience of cultivating tobacco was 27.26 years. All of them used to participate in meetings and training courses on tobacco cultivation, and kept in contact with agricultural extension officials. Their average number of household labor was 2.51 persons. Their average occupied area was 10.98 rai, while their average area used to cultivate tobacco was 7.18 rai. Their average cost of tobacco production was 23,454.77 baht, while their average income deriving from tobacco production was 17,511.77 baht/rai. They mostly took out loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives to be their capital. (2) considering their condition of tobacco production, it was found that most of them practiced in various issues, these were tobacco cultivation plot raising, plowing the ground, eliminating weeds before applying fertilizer, harvesting tobacco at suitable stage, preventing foreign matter in the surroundings of barn in which their tobacco was kept in order to make it matured, and grading their tobacco before bunching up and packaging it. (3) the studied farmers faced problems with the spread of plant diseases and pests. And (4) considering their agricultural extension needs of tobacco production, It was found that they needed knowledge of tobacco tribes, tobacco seedling preparation, soil preparation, tobacco cultivation, tobacco raising, and tobacco storing at the highest level. In the aspect of agricultural extension channels, they needed the officials of both private and government sectors, manuals, and brochures at the highest level. And in the aspect of agricultural extension methods, they needed advice, training courses, field studies, and demonstration at the highest level.

Keywords: Tobacco production, Agricultural extension needs, Sukhothai Province



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

ยาสูบ (Tobacco) นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมากอีกพืชหนึ่ง ที่สามารถสร้างอาชีพและสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ชาวไร่ผู้ปลูกยาสูบและประเทศผู้ผลิตปีละหลายล้านบาท ผลผลิตยาสูบในประเทศเดิมเป็นการผลิตเพื่อใช้ในประเทศสำหรับผลิตบุหรี่ แต่ในปัจจุบันการผลิตและการค้าขาย ใบยาสูบได้ขยายตัวมากขึ้น ผลผลิตใบยาสูบที่ใช้ในประเทศประมาณร้อยละ 50.0 และที่เหลือร้อยละ 50.0 ส่งออกต่างประเทศ

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดที่ปลูกใบยาสูบเบอร์เลย์ที่มีคุณภาพและเป็นแหล่งผลิตแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศ อาชีพการปลูกยาสูบเบอร์เลย์ในจังหวัดสุโขทัยถือว่าเป็นอาชีพที่ทำกันมานานหลายปี เป็นพืชที่สร้างรายได้ดีเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีการประกันราคาก่อนเพาะปลูก มีราคาที่แน่นอนกว่าพืชหลายชนิดทำให้ชาวไร่ทราบรายรับรายจ่ายที่แน่นอนในการเพาะปลูกใบยาสูบ ได้ผลตอบแทนด้านราคาผลผลิตที่สูง พื้นที่ปลูกยาสูบเบอร์เลย์ในจังหวัดสุโขทัย ในปี 2556/2557 (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุโขทัย, 2557) มีพื้นที่ปลูก ทั้งหมด 35,220 ไร่ ซึ่งมีเขตพื้นที่ปลูกใบยาสูบเบอร์เลย์อยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอศรีสำโรง และอำเภอสวรรคโลก พื้นที่ที่ปลูกใบยาสูบมากที่สุด คืออำเภอศรีสำโรง โดยเฉพาะพื้นที่ในตำบลวังทองเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นพื้นที่ที่ทำการปลูกยาสูบมาเป็นระยะเวลานาน

ในฤดูกาลปลูกใบยาสูบปี 2557/2558 จังหวัดสุโขทัยมีเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบจำนวน 9,905 ราย ในพื้นที่อำเภอเมือง, ศรีสำโรงและสวรรคโลก รวม 39,191 ไร่ ในปี 2558 มีโควต้าทำสัญญาซื้อขายใบยาสูบจำนวน 15,676,600 กิโลกรัม (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุโขทัย, 2558) ซึ่งในฤดูกาลปลูก 2557/2558 ตำบลวังทอง มีพื้นที่ปลูกไร่ยาสูบประมาณ 3,846 ไร่ 1,691,910 กิโลกรัม (โรงงานยาสูบ อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย, 2558)

ยาสูบเป็นพืชเศรษฐกิจที่เป็นรายได้สำคัญของเกษตรกรจังหวัดสุโขทัยโดยเฉพาะ ตำบลวังทองอำเภอศรีสำโรง ที่มีพื้นที่ปลูกยาสูบมากที่สุดของจังหวัดสุโขทัย แม้จะมีการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้และพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบมากมาย เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถปลูกยาสูบที่มีประสิทธิภาพให้ผลผลิตสูงและผลิตใบยาสูบที่มีคุณภาพแต่การที่จะส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถนำวิทยาการต่างๆ ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพในการผลิตใบยาสูบนั้นจำเป็นต้องทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตรวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการผลิตใบยาสูบและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรใน ตำบลวังทอง ศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เพื่อเป็นข้อมูล และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตร ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรช่วยแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน จะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตใบยาสูบให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตใบยาสูบของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบ
4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบของเกษตรกร

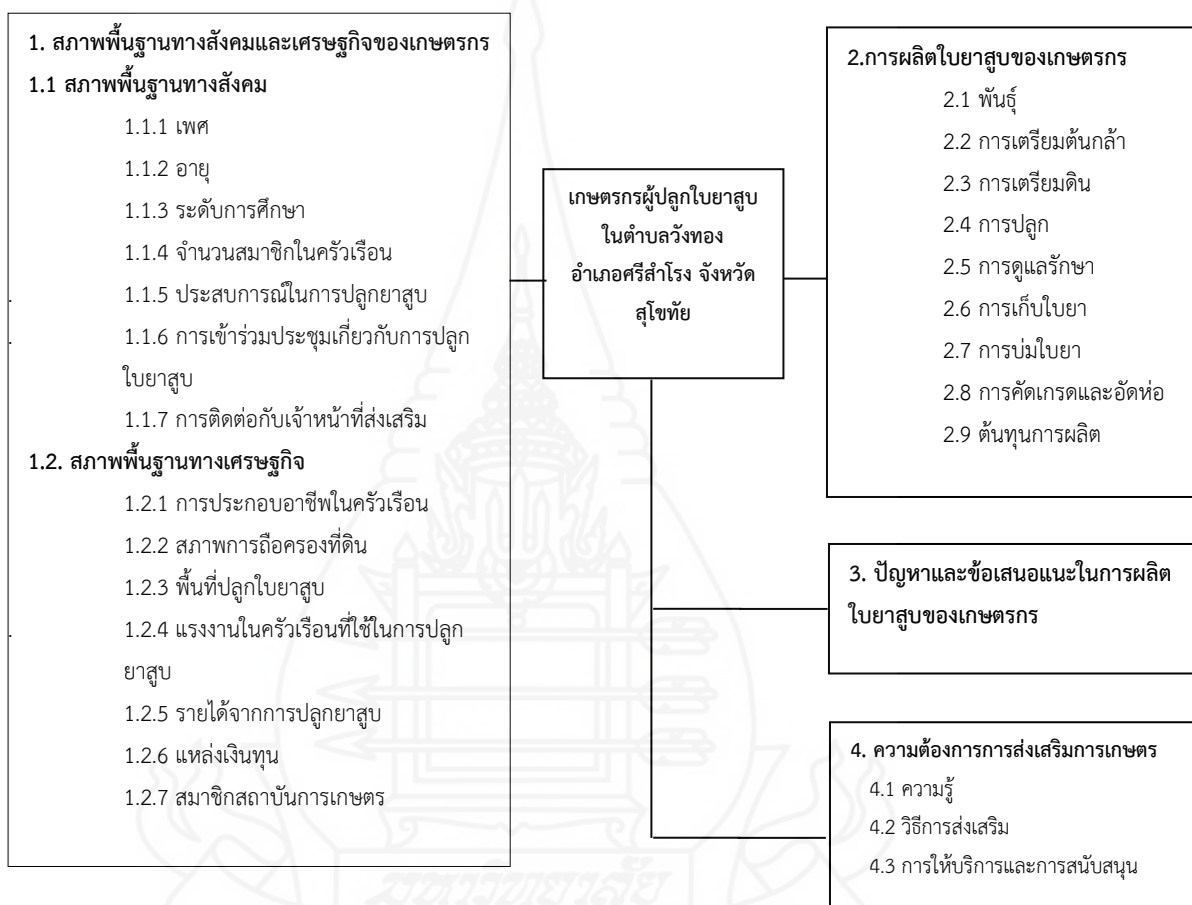


การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการผลิตใบยาสูบในตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย



ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 911 ราย กลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มแบบง่าย ตามสัดส่วนของประชากรแต่ละหมู่บ้าน โดยการจับสลาก ได้ประชากรทั้งหมด 167 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 4 ตอน โดยให้นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (Pre Test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 20 ราย นำผลการสัมภาษณ์ ไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability Consistency) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.86 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.31 คน มีประสบการณ์ในการปลูกไผ่ยาสูบเฉลี่ย 27.26 ปี เกษตรกรทั้งหมดได้เข้าร่วมประชุมและอบรมเกี่ยวกับการปลูกไผ่ยาสูบ และได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และประกอบอาชีพอื่นๆ รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.51 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 10.98 ไร่ ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.5 มีพื้นที่เป็นของตนเอง พื้นที่เป็นของตนเองเฉลี่ย 8.82 ไร่เช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 7.40 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตร (ไม่เสียค่าเช่า/ที่ดินสาธารณะประโยชน์) เฉลี่ย 8 ไร่ มีพื้นที่ปลูกยาสูบเฉลี่ย 7.18 ไร่ ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกยาสูบเป็นของตนเองเฉลี่ย 3.35 ไร่เช่าพื้นที่ปลูกยาสูบเฉลี่ย 5.40 ไร่ มีพื้นที่ทำปลูกยาสูบ (ไม่เสียค่าเช่า/ที่ดินสาธารณะประโยชน์) เฉลี่ย 5.63 มีต้นทุนการผลิตยาสูบต่อไร่เฉลี่ย 23,454.77 บาท มีรายได้จากการผลิตยาสูบต่อไร่ เฉลี่ย 17,511.77 บาท มีรายได้จากการผลิตยาสูบต่อปี เฉลี่ย 125,722.69 บาท แหล่งสินเชื่อการผลิตยาสูบส่วนมากกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

2. สภาพการผลิตไผ่ยาสูบของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า การเตรียมต้นกล้า เกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดในระดับ การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณแปลงเพาะ การตัดไผ่ยาสูบระยะต้นกล้า การใช้ธาตุหลุมชำต้นกล้า การเตรียมพื้นที่ปลูกยาสูบ เกษตรกรปฏิบัติในระดับมากที่สุดในระดับ การเลือกพื้นที่ปลูกยาสูบที่มีความอุดมสมบูรณ์ การไถเตรียมดินผึ่งแดด ไถพรวน คราดเก็บวัชพืชออกจากแปลงและปรับหน้าดิน การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 14-9-20 สูตร 14-14-20 หรือสูตร 6-12-24 ในอัตรา 100 กก./ไร่ การขึ้นแปลงยาสูบเป็นแบบร่องคู่ การปลูกยาสูบ เกษตรกรปฏิบัติในระดับมากในระดับ การปลูกยาสูบระยะปลูกที่เหมาะสม มีระยะปลูกระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระยะระหว่างแถว 110 เซนติเมตร การซ่อมต้นยาสูบที่ได้รับความเสียหายหลังปลูก การดูแลรักษาเกษตรกรปฏิบัติในระดับมากที่สุดในระดับ การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 27-0-0 หรือสูตร 30-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ การกำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย เพื่อไม่ให้วัชพืชแย่งธาตุอาหารจากพืช ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรปฏิบัติในระดับมากที่สุดในระดับ การใช้สารเคมีป้องกันเมื่อพบการแพร่ระบาดของศัตรูพืช การเดินสำรวจโรคและแมลงในไร่ยาสูบก่อนฉีดพ่นสารเคมี ด้านการเก็บไผ่ยาสูบเกษตรกรปฏิบัติในระดับมากที่สุดในระดับ การเก็บไผ่ยาสูบเมื่อต้นยาสูบมีอายุได้ 55-60 วัน ไม่วางใบยาที่เก็บลงบนพื้นที่มีวัสดุรองรับ และมีการป้องกันเศษกรวด หวาย และเศษหญ้าติดไปกับใบยาสูบ ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรปฏิบัติในระดับมากที่สุดในระดับ การทำลายต้นยาสูบหลังการเก็บเกี่ยว การคัดเกรดใบยาสูบก่อนเสียบใบยา การป้องกันสิ่งปลอมปนบริเวณเสียบใบยา การดูแลความสะอาดบริเวณโรงบ่มใบยา การคัดเกรดของใบยาตามตำแหน่ง การปลูกพืชหมุนเวียน การจัดเตรียมโรงบ่มให้เพียงพอกับจำนวนไร่ปลูกไผ่ยาสูบ ไม่ทำความสะอาดโรงบ่ม การอัดท่อใบยาใบยา 55-65 กิโลกรัม ส่วนการบันทึกข้อมูล พบว่าเกษตรกรปฏิบัติในระดับน้อย

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกไผ่ยาสูบของเกษตรกร ระดับปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตไผ่ยาสูบของเกษตรกรในระดับมากที่สุด ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ($\bar{X}=4.25$) ในระดับมากในเรื่องเมล็ดหวานแล้วไม่ออกขาดความความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกเกรดใบยาสูบค่าเช่าพื้นที่ทำยาสูบสูงขึ้นเมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ความงอกต่ำยาสูบเสียหายจากโรคและแมลง ศัตรูพืช/สารเคมีมีราคาแพงใบยาสูบไม่มีความชื้นเข้าก้ำไม่ได้ขาดเงินทุนฝนตกน้ำท่วมขัง ($\bar{X}$ =4.14, 3.71, 3.66, 3.64, 3.54, 3.50, 3.50, 3.49 และ 3.39 ตามลำดับ) ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบ(สมาชิกตอบแบบสัมภาษณ์)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. พันธุ์							
1.1 ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี	14 (8.4)	46 (27.5)	79 (47.3)	28 (16.8)	0 (0.0)	3.28	ปานกลาง
1.2 เมล็ดพันธุ์มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ	0 (0.0)	121 (72.5)	32 (19.2)	14 (8.4)	0 (0.0)	3.64	มาก
2. การเตรียมต้นกล้า							
2.1 เมล็ดหว่านแล้วไม่ออก	68 (4.07)	55 (32.9)	44 (26.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.14	มาก
2.2 เกิดโรคระยะต้นกล้า	0 (0.0)	78 (46.7)	67 (40.1)	14 (8.4)	8 (4.8)	3.29	ปานกลาง
3. การเตรียมดิน							
3.1 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	0 (0.0)	54 (32.3)	57 (34.2)	44 (26.3)	12 (7.2)	2.92	ปานกลาง
4. การดูแลรักษา							
4.1 ต้นกล้ายาสูบตายหลังย้ายปลูก	0 (0.0)	0 (0.0)	129 (77.2)	26 (15.6)	12 (7.2)	2.70	ปานกลาง
4.2 พื้นที่ปลูกยาสูบมีวัชพืชหนาแน่น	0 (0.0)	37 (22.2)	102 (61.1)	28 (16.7)	0 (0.0)	3.05	ปานกลาง
4.3 ยาสูบเสียหายจากโรคและแมลงศัตรูพืช	0 (0.0)	91 (54.5)	76 (45.5)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.54	มาก
4.4 ขาดความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	43 (25.7)	102 (61.1)	22 (13.2)	2.13	น้อย
4.5 ขาดความรู้ในการใส่ปุ๋ย	0 (0.0)	0 (0.0)	21 (12.5)	110 (65.9)	36 (21.6)	1.91	น้อย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					X̄	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
5.การเก็บและบ่มใบยาสูบ							
5.1 ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	0 (0.0)	7 (4.2)	52 (31.1)	101 (60.5)	7 (4.2)	2.35	น้อย
5.2 ขาดความรู้ในด้านระยะเก็บใบยาที่เหมาะสม	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (18.6)	130 (77.8)	6 (3.6)	2.15	น้อย
5.3 โรงบ่มไม่เพียงพอต่อการบ่มใบยา	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	68 (40.7)	99 (59.3)	1.41	น้อยที่สุด
6.การคัดเกรด เข้างาและอัดห่อ							
6.1 ขาดความรู้เกี่ยวกับการแยกเกรดใบยาสูบ	6 (3.6)	107 (64.2)	54 (32.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.71	มาก
6.2 ใบยาสูบมีความชื้นสูง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	67 (40.1)	100 (59.9)	1.40	น้อยที่สุด
6.3 ใบยาสูบไม่มีความชื้นเข้ากันได้	0 (0.0)	84 (50.3)	83 (49.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.50	มาก
7.ปัญหาด้านอื่นๆ							
7.1 ฝนตกน้ำท่วมขัง	0 (0.0)	65 (38.9)	102 (61.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.39	มาก
7.2 ฝนทิ้งช่วง	0 (0.0)	9 (5.4)	115 (68.8)	24 (14.4)	19 (11.4)	2.68	ปานกลาง
7.3 โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด	72 (43.1)	65 (38.9)	30 (18.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.25	มากที่สุด
7.4 ปุ๋ย/สารเคมีมีราคาแพง	30 (18.0)	39 (23.4)	83 (49.6)	15 (9.0)	0 (0.0)	3.50	มาก
7.5 ขาดแคลนแรงงาน	25 (15.0)	21 (12.6)	95 (56.8)	12 (7.2)	14 (8.4)	3.19	ปานกลาง
7.6 ค่าจ้างแรงงานสูง	19 (11.4)	31 (18.6)	49 (29.3)	37 (22.2)	31 (18.5)	2.82	ปานกลาง
7.7 ค่าเช่าพื้นที่ทำยาสูบสูงขึ้น	35 (21.0)	40 (24.0)	92 (55.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.66	มาก
7.8 ขาดเงินทุน	24 (14.4)	51 (30.5)	75 (44.9)	17 (10.2)	0 (0.0)	3.49	มาก



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
7.9 ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่น้อย	0 (0.0)	37 (22.1)	122 (73.1)	8 (4.8)	0 (0.0)	3.17	ปานกลาง
7.10 ช่องทางติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก	0 (0.0)	64 (38.3)	80 (47.9)	23 (13.8)	0 (0.0)	3.25	ปานกลาง
7.11 ขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารของ หน่วยงานราชการ	0 (0.0)	0 (0.0)	106 (63.5)	55 (32.9)	6 (3.6)	2.60	น้อย

4. ความต้องการการส่งเสริมในการปลูกใบยาสูบของเกษตรกร

ด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกยาสูบ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกยาสูบในระดับมากที่สุดในเรื่อง พันธุ์ การเก็บใบยา การเตรียมกล้ายาสูบ การเตรียมดิน การดูแลรักษา และการปลูก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.70 4.67 4.63 4.62 4.57 และ 4.51 ตามลำดับ ในระดับมากในเรื่องการคัดเกรดและอัดท่อ การบ่มใบยา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และ 4.08 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบ (สมาชิกตอบแบบสัมภาษณ์)

เนื้อหาความรู้	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1.พันธุ์	125 (74.9)	36 (21.6)	5 (3.0)	0 (0.0)	1 (0.6)	4.70	มากที่สุด
2. การเตรียมกล้า	118 (70.7)	36 (21.6)	13 (7.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.63	มากที่สุด
3.การเตรียมดิน	116 (69.5)	38 (22.8)	13 (7.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.62	มากที่สุด
4.การปลูก	104 (62.3)	44 (26.3)	19 (11.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.51	มากที่สุด
5.การดูแลรักษา	111 (66.5)	40 (24.0)	16 (9.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.57	มากที่สุด
6.การเก็บใบยา	118 (70.7)	43 (25.7)	6 (3.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.67	มากที่สุด



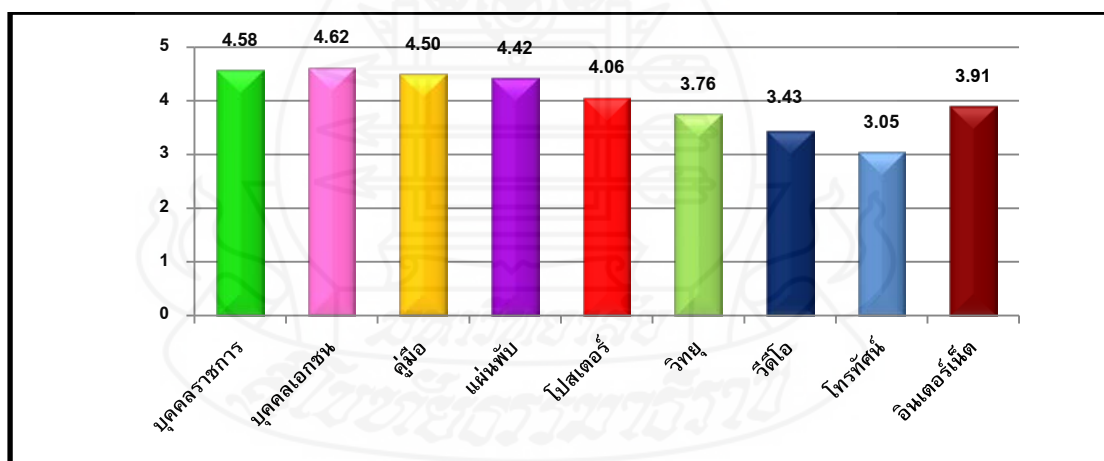
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เนื้อหาความรู้	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
7.การบ่มใบยา	59 (35.3)	69 (41.3)	33 (19.8)	6 (3.6)	0 (0.0)	4.08	มาก
8.การคัดเกรดและการอัดห่อ	69 (41.3)	60 (35.9)	26 (15.6)	12 (7.2)	0 (0.0)	4.11	มาก

2) ด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมระดับมากที่สุด ผ่านทาง บุคคลเอกชน บุคคลราชการ คู่มือ และแผ่นพับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.62 4.58 4.50 และ 4.42 ตามลำดับ ในระดับมากผ่านทางโปสเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิทย์ และวิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 3.91 3.76 และ 3.43.ตามลำดับ ในระดับปานกลางผ่านทางโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05



รูปภาพที่ 1 กราฟแสดงความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร

3) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในรูปแบบ การให้คำแนะนำ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการจัดแปลงสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.61 4.56 4.35 และ 4.28 ตามลำดับดังตารางที่ 3



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร

เนื้อหาความรู้	วิธีการส่งเสริมการเกษตร($\bar{X}$ /ความหมาย)			
	การให้คำแนะนำ	การฝึกอบรม	การสาธิต	การศึกษาดูงาน
1.พันธุ์	4.77 มากที่สุด	4.40 มากที่สุด	4.46 มากที่สุด	4.65 มากที่สุด
2.การเตรียมดินกล้า	4.56 มากที่สุด	4.49 มากที่สุด	4.39 มากที่สุด	4.60 มากที่สุด
3.การเตรียมดิน	4.32 มากที่สุด	4.51 มากที่สุด	4.25 มากที่สุด	4.33 มากที่สุด
4.การปลูก	4.77 มากที่สุด	4.72 มากที่สุด	4.16 มาก	4.32 มากที่สุด
5.การดูแลรักษา	4.69 มากที่สุด	4.76 มากที่สุด	4.37 มากที่สุด	4.17 มาก
6.การเก็บใบยา	4.54 มากที่สุด	4.63 มากที่สุด	4.09 มาก	4.07 มาก
7.การบ่มใบยา	4.46 มากที่สุด	4.43 มากที่สุด	4.19 มาก	4.23 มากที่สุด
8.การคัดเกรดและการอัดห่อ	4.74 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.31 มากที่สุด	4.41 มากที่สุด
$\bar{X}$ /ความหมาย	4.61 มากที่สุด	4.56 มากที่สุด	4.28 มากที่สุด	4.35 มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องสภาพการผลิตใบยาสูบของเกษตรกรในตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย สามารถอภิปรายประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.86 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.31 คน มีประสบการณ์ในการปลูกใบยาสูบเฉลี่ย 27.26 ปี เกษตรกรทั้งหมดได้เข้าร่วมประชุม อบรมเกี่ยวกับการปลูกใบยาสูบ และได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.51 คน มีพื้นที่ปลูกยาสูบเฉลี่ย 7.18 ไร่ มีต้นทุนการผลิตยาสูบต่อไร่เฉลี่ย 23,454.77 บาท มีรายได้จากการผลิตยาสูบต่อไร่ เฉลี่ย 17,511.77 บาทต่อไร่ มีรายได้จากการผลิตยาสูบต่อปี เฉลี่ย 125,722.69 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.86 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวัยทำงาน และเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกยาสูบมานาน เกษตรกรได้รับ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกใบยาสูบจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้มาส่งเสริม จัดการอบรมและจัดประชุม เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนน้อย ทำให้ต้องจ้างแรงงานเพิ่มในช่วงฤดูปลูก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา บุญศรี วงศ์หาญ (2551, น.34) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเพาะกล้ายาสูบของชาวไร่สถานียาสูบห้วยไซ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่าอายุของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีอายุเฉลี่ย 49.30 ปี ระดับการศึกษาร้อยละ 60.35 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ (ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6) ประสบการณ์ในการปลูกยาสูบเฉลี่ย 21.05 ปี เกษตรกรมีรายได้จากการขายใบยาแห้งเฉลี่ย 140,540.25 บาทต่อปี และเกษตรกรเกษียณร้อยละ 78.74 เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเพาะกล้ายาสูบ การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมร้อยละ 96.55 เกษตรกรเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

2. สภาพการผลิตยาสูบของเกษตรกร

การศึกษาการผลิตยาสูบของเกษตรกรในตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัยมีการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ดังนี้

การเตรียมต้นกล้า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.4 หว่านเมล็ดในวัสดุเพาะเช่น ตะกร้า ถาดพลาสติก แทนการหว่านเมล็ดยาสูบลงในแปลงดิน ซึ่งการหว่านเมล็ดยาสูบในแปลงดินจะทำให้ดูแลและควบคุมเรื่องโรคและแมลงคอยข้างยากลำบาก เกษตรกร ร้อยละ 97.0 ใช้ถาดพลาสติก (ถาดหลุม) ในการชำกล้ายาสูบ เกษตรกรทั้งหมด มีการดูแล รักษาความสะอาดบริเวณแปลงเพาะกล้ายาสูบอย่างสม่ำเสมอ มีการตัดใบยาสูบช่วงระยะต้นกล้า เพื่อชะลอการเจริญเติบโตรอการเตรียมพื้นที่ปลูกให้พร้อมต่อการย้ายต้นยาสูบไปปลูกในไร่ เกษตรกรร้อยละ 97.0 ใช้ถาดหลุมในการเพาะกล้ายาสูบ หว่านเมล็ดยาสูบลงในตะกร้าและถาดพลาสติก เกษตรกรร้อยละ 84.4 หว่านเมล็ดในวัสดุเพาะเช่น ตะกร้า ถาดพลาสติกซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ แสงจันทร์ (2553, น.49) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรจะนำต้นกล้ายาสูบที่มีอายุประมาณ 20-25 วัน เพื่อนำไปชำในกระถาง โดยวัสดุที่ใช้เพาะชำมีอยู่ 2 ชนิด คือ การใช้ถุงดำและถาดหลุม ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 67.21 ชำกล้าด้วยถาดหลุม เกษตรกรมีการข่มต้นกล้ายาสูบที่หลังย้ายต้นกล้าปลูกแล้วเกิดความเสียหาย

การเตรียมพื้นที่ปลูก พบว่าเกษตรกรทั้งหมด มีการเลือกพื้นที่ปลูกยาสูบที่มีความอุดมสมบูรณ์ ก่อนการปลูกเกษตรกรมีการไถเตรียมดิน ไถดินตากแดด ไถพรวน คลาดเก็บวัชพืชออกจากแปลง และปรับหน้าดิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ไร่ ลักษณะดินจะแน่น และแข็ง จึงต้องมีการเตรียมดินให้ร่วนซุย แล้วขึ้นแปลงเป็นแบบร่องคู่ และเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 14-9-20, 14-14-20 หรือ 6-12-24 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่หรือประมาณ 30 กรัม ร่องกันหลุม เพื่อเตรียมย้ายกล้ายาสูบลงปลูกในไร่

การปลูกยาสูบ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ปลูกต้นยาสูบจำนวน 2,500-3,000 ต้นต่อไร่ มีการข่มต้นกล้ายาสูบที่ได้รับความเสียหายหรือต้นยาสูบตายหลังย้ายปลูก มีการปลูกต้นยาสูบในระยะที่เหมาะสม โดยมีระยะระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระยะระหว่างแถว 110 เซนติเมตรสอดคล้องกับเสาวนีย์ แสงจันทร์ (2553, น.49) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรมีการข่มต้นกล้ายาสูบที่หลังย้ายปลูกแล้วเกิดความเสียหาย



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

การดูแลรักษา พบว่าเกษตรกร ทั้งหมด ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 27-0-0 หรือสูตร 30-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งละ 25 กิโลกรัม ในช่วง 15 วันหรือ 2 สัปดาห์ หลังปลูก และช่วง 30 วัน หรือ 1 เดือนหลังปลูกและมีการกำจัดวัชพืชก่อนการใส่ปุ๋ย เพื่อไม่ให้ วัชพืชแย่งธาตุอาหารจากต้นยาสูบ แต่เสาวณีย์ แสงจันทร์ (2553, น.49) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบว่าเกษตรกรใช้ปุ๋ยรองในไร่ปลูก สูตร 27-0-0 ในปริมาณการใช้เฉลี่ยไร่ละ 22.96 กิโลกรัม มากที่สุดถึงร้อยละ 83.16 ดังนั้นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย การทำปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่ และลดต้นทุนในการผลิต

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการเดินสำรวจโรคและแมลงในไร่ยาสูบก่อนฉีดพ่นสารเคมี ใช้สารเคมีป้องกันเมื่อพบการแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช โดยเลือกใช้ตาม ชนิด ปริมาณ ตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ร้อยละ 89.8 มีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันในขณะฉีดพ่นสารเคมียาฆ่าแมลง และภายหลังจากพ่นสารเคมีทุกครั้ง มีการทำความสะอาดร่างกาย ร้อยละ 85.6 เกษตรกรมีการตอนยอดยาสูบโดยเหลือใบยาสูบไว้ประมาณ 18-22 ใบ สอดคล้องกับเสาวณีย์ แสงจันทร์ (2553, น.49) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบว่าเกษตรกรทุกรายต้องมีการตอนยอดเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ถูกส่งเสริมโดยสำนักงานยาสูบจังหวัดเชียงราย

การเก็บใบยาสูบ พบว่าเกษตรกรทุกคน จะเก็บใบยาสูบเมื่อต้นยาสูบมีอายุได้ 55-60 วัน และจะเก็บเมื่อใบยาสูบแก่ได้ที่ หรือมีสีเหลืองปนเขียว หรือสีสับนงาเมื่อเก็บใบยาสูบมาแล้วไม่วางใบยาสูบที่เก็บลงบนพื้นที่ไม่มีวัสดุรองรับ และมีการป้องกันเศษกวาด ทราญ และเศษหญ้าไม่ให้ติดไปกับใบยาสูบ ร้อยละ 85.0 เกษตรกรมีการเก็บใบยาสูบโดยแบ่งเก็บใบยาสูบ 3-4 ครั้ง คู่มือชาวไร่ยาสูบ บริษัทพรีเมียมโทแบคโค (2557, น.11) กล่าวว่า การเก็บใบยาสูบต้องเก็บเมื่อต้นยาสูบมีอายุประมาณ 55-60 วัน เก็บเมื่อใบยาแก่ได้ที่หรือมีสีเหลืองปนเขียวหรือสีสับนงา ควรแบ่งเก็บ 3-4 ครั้งจำนวนใบให้เก็บตามความสุก ไม่ควรวางใบยาที่เก็บแล้วลงบนพื้นดินโดยไม่วัสดุรองรับ ป้องกันไม่ให้กวาด ทราญและเศษหญ้าติดไปกับใบยา

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรทั้งหมด มีการทำลายต้นยาสูบหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตหมดแล้ว เพื่อเตรียมพื้นที่ในการปลูกพืชชนิดอื่นต่อไป เมื่อเก็บใบยาสูบมาแล้วมีการคัดแยกเกรดใบยาสูบก่อนเสียบใบยาเข้าโรงบ่ม มีการระวังและป้องกันสิ่งปลอมปนเช่น เศษกวาด ทราญ และเศษหญ้า บริเวณเสียบใบยาสูบ และมีการดูแลความสะอาดบริเวณโรงบ่มใบยาสูบ ร้อยละ 92.8 เกษตรกรมีการจัดเตรียมโรงบ่มให้เพียงพอกับจำนวนไร่ปลูกยาสูบ ร้อยละ 83.2 เกษตรกรไม่นำใบยาสูบออกมาตากแดดโดยการบ่มอากาศไว้ในโรงบ่มใบยาสูบ ร้อยละ 92.2 เกษตรกรไม่มีการทำความสะอาดขึ้นใบยาสูบก่อนเข้ากำใบยา เช่น ใช้บัวรดน้ำ กระบอกฉีดน้ำใส่น้ำฉีดพ่นใบยาสูบโดยตรง เกษตรกรทุกคนมีการคัดแยกเกรดตามตำแหน่งของใบยาสูบเช่น สีและเนื้อใบยา ก่อนเข้ากำ ร้อยละ 92.8 น้ำหนักใบยาสูบที่อัดห่อแล้วมีน้ำหนัก 55-65 กิโลกรัม และ มีการปลูกพืชหมุนเวียน สอดคล้องกับประเทือง อิศรานุวัฒน์ (2540, น.35) ได้ศึกษากระบวนการผลิตยาสูบพันธุ์เอกกิซอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า เกษตรกรชาวไร่ต้องคัดเลือกยาสูบก่อนเสียบร้อย โดยแยกตามสีสุก ก่อนจากนั้นจึงแยกตามขนาดของใบ ใบใหญ่ ใบกลางและใบเล็ก การแยกตามสีของใบยาสูบ การอัดใบยาสูบโดยการเลือกใบยาสูบก่อนอัดแยกตามส่วนของลำต้นก่อน ยาส่วนล่าง ส่วนกลาง ส่วนยอด แล้วจึงให้แยกตามสีของใบยาสูบ เช่น สีเหลือง สีน้ำตาลอ่อน สีน้ำตาลแก่ และแยกตามขนาดของใบยาสูบ การอัดใบยา



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ห้ามใช้น้ำฉีดหรือพ่น เพราะจะทำให้ใบยามีความชื้นเกิน 16 เปอร์เซ็นต์ ถ้ามีความชื้นเกินที่กำหนดจะทำให้ใบยาขึ้นรา หรือเน่า การบันทึกข้อมูลพบว่าเกษตรกรร้อยละ 60.5 ที่มีการจดข้อมูลการปฏิบัติงานการผลิตใบยาสูบ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยาสูบของเกษตรกร

ปัญหาในการผลิตยาสูบ เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดคือ โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ซึ่งสอดคล้องกับเสาวณีย์ แสงจันทร์ (2553, น.107) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบ พันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาที่เกษตรกรพบและควรระวังคือปัญหาด้านโรคหรือแมลงและการใช้น้ำสำหรับปัญหาด้านโรคหรือแมลงของยาสูบเวอร์จิเนียเกษตรกรควรที่จะมีการใช้สารป้องกันหรือกำจัดตามเอกสารที่สถานีใบยาแนะนำอย่างเคร่งครัดและมีการจดบันทึกการเกิดโรคหรือแมลงในแต่ละปีเพาะปลูกกับช่วงเวลาที่เกิดเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนควบคุมต่อไป

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดและให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ปัญหาเรื่องราคาค่าปุ๋ยและสารเคมีแพง เพื่อลดต้นทุนในการผลิตยาสูบ

4. ความต้องการการส่งเสริมในการผลิตยาสูบของเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตยาสูบในระดับมากที่สุด คือ พันธุ์ การเตรียมกล้ายาสูบ การเตรียมดิน การปลูกยาสูบ การดูแลรักษา และการเก็บใบยา ในระดับมากในคือ การบ่มใบยา การคัดเกรดและอัดท่อ สอดคล้องกับ วรณธิดา เบญจกุล (2556, น.112-113) ศึกษา การผลิตยาสูบและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียนจังหวัดตรัง พบว่าความต้องการในภาพรวมระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นมีดังนี้ (1) การปลูกสร้างสวนยางเกษตรกรมีความต้องการระดับมากที่สุดในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์และมีความต้องการระดับมากในเรื่องการเตรียมพื้นที่ปลูกและการปลูก (2) การดูแลรักษาสวนยางเกษตรกรมีความต้องการระดับมากในเรื่องการใช้ปุ๋ยการป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูยาง/วัชพืชและการตรวจวิเคราะห์ดิน

ด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการในภาพรวมระดับมากที่สุดผ่านทางบุคคลเอกชน บุคคลราชการ คู่มือ และแผ่นพับดังนั้นการส่งเสริมควรใช้วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลคือการเยี่ยมแปลงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยไปติดตามแนะนำและให้ความรู้ทางเกษตรและการแจกแผ่นพับและคู่มือไว้ให้กับเกษตรกรได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของตัวเกษตรกรเองให้ดีขึ้นด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในภาพรวมระดับมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการจัดแปลงสาธิตเนื่องจากเกษตรกรได้เห็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและได้รับฟังการบรรยายความรู้ไปพร้อมกัน การศึกษาดูงาน ทำให้ได้เห็นไร์ทดลองศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปปรับปรุงและปฏิบัติ เพื่อผลิตใบยาสูบที่มีคุณภาพ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องเมล็ดพันธุ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการเตรียมดินกล้า การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การคัดเกรดใบยาสูบที่ถูกต้อง และการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ศิริธรรม.(2556).สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตฝักซีฟร่งของเกษตรกรในอำเภอ ธาตุพนม จังหวัดนครพนม.(วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , นนทบุรี.
- จินดาชลิตทอง. (2556). กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระ ชุติวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*(หน่วยที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชานน ถนอมวงศ์.(2556).ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลงจังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญศรี วงศ์หาญ.(2551).ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเพาะกล้ายาสูบของชาวไร่สถานียาสูบ ห้วยไซ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)มหาวิทยาลัยแม่โจ้ , เชียงใหม่.
- ประเทือง อิศรานัฐณ์.(2540).กระบวนการผลิตยาสูบพันธุ์เทือกเขาอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด.(วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์.(2553). จิตวิทยาการศึกษากรุงเทพมหานครมหานครศูนย์ส่งเสริม. กรุงเทพฯ
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.(2546). ราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2546.
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2556). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสารชุติวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รานีย์ ท่าโพธิ์.2556. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรใน จังหวัดเลย.วิทยานิพนธ์ เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- โรงงานยาสูบ อำเภอศรีสำโรง .(2558).รายงานประจำปีฤดูกาลผลิต2557/58.โรงงานยาสูบ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
- วรรณธิดา เบญจกุล.2556.การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557).ข้อมูลส่งออกใบยาสูบ ปี 2557 สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2558 จาก http://www.oae.go.th/oae_report/export_import/export_result.php
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุโขทัย.(2558). พื้นที่ปลูกยาสูบ. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2557 จาก, http://thainews.prd.go.th/website_th/new_detail/WNEVN5804240010001
- สถานีทดลองยาสูบแม่โจ้. (2548). การเพาะกล้ายาสูบ ระบบ Semi-float .สถานีทดลองใบยาสูบแม่โจ้, เชียงใหม่.



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสำโรง. (2557). แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี 2557.สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย.

สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสำโรง (2558). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2558.สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย.

ลำดับความต้องการ. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2558

จาก <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=wbj&month=07-12-2007&group=29&gblog>

เสาวนีย์ แสงจันทร์.2553.ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิตยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาธุรกิจเกษตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถานการณ์การปลูกใบยาสูบ. (2555). สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2558

จาก, <http://www.trc.or.th/th/images/upload/files/data/tobaccoinfo/tobacco%20situation%202555.pdf>

